

Rīgā, 17.01.2017. Nr. 3

Latvijas Republikas Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai

Par grozījumiem Bērnu tiesību aizsardzības likumā

Latvijas Bērnu labklājības tīkls (turpmāk tekstā -LBLT) ir iepazinies ar Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas (turpmāk -Komisija) izstrādāto priekšlikumu par Bērnu tiesību aizsardzības likuma (turpmāk– Likums) 27.panta 3. ² daļas papildinājumu un vēlas izteikt savu viedokli par potenciālajiem riskiem, kurus saskatām saistībā ar piedāvāto redakciju un tās nostiprināšanu Latvijas Republikas tiesību aktos.

Bērnu tiesību aizsardzības likums ir vispārīgs nacionālā līmeņa tiesību akts, kurā noteikti bērnu tiesību aizsardzības pamatprincipi, un tas veido kopējo sabiedrības izpratni un attieksmi pret bērnu tiesībām. Mūsaprāt, Likuma 27.panta papildināšana ar jaunu (3.²) daļu Komisijas piedāvātajā redakcijā, kas ietver atrunu „*izņemot gadījumu, kad bērna veselības vai funkcionālo traucējumu dēļ saņemts ārsta atzinums, kurā noteikto speciālo aprūpi bērnam neuzņemas nodrošināt ne aizbildnis, ne arī neviena audžuģimene*”, nav pieļaujama, jo rada draudus, ka veselības vai funkcionālie traucējumi kļūs par galveno bērnu raksturojošu pazīmi, un šāds apzīmējums rada diskrimināciju un deformētu izpratni par bērna tiesībām un vajadzībām. Bez tam, šāda atruna netiešā veidā norāda, ka valsts nevis „uzņemas proaktīvu un vadošu lomu bērna vajadzībām atbilstošas aprūpes nodrošināšanā” bet gan atstāj atbildību audžuģimeņu un aizbildņu ziņā.

Likuma „Par sociālo drošību 2.¹ panta pirmajā daļā nostiprināts atšķirīgas attieksmes aizliegums princips, nosakot, ka „...(1) Nodrošinot sociālos pakalpojumus, aizliegta atšķirīga attieksme atkarībā no personas rases, etniskās piederības, ādas krāsas, dzimuma, vecuma, invaliditātes, veselības stāvokļa, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes, mantiskā vai ģimenes stāvokļa vai citiem apstākļiem”.

Bez tam, Latvijas Republikas Satversmes 8. nodaļas 110.pantā ir teikts, ka „...valsts īpaši palīdz bērniem invalīdiem.”, tātad bērniem ar funkcionāliem traucējumiem būtu jāpiegriež īpaša vērība un jārada tādi apstākļi, t.sk. vajadzīgie alternatīvie ārpusģimenes aprūpes pakalpojumi, lai bērni var augt pie aizbildņa vai audžuģimenē, kā to paredz Likums.

Latvijas valsts, parakstot ANO Bērnu tiesību konvenciju, ir piekritusi preambulā deklarētajam, ka „.. Dalībvalstis atzīst, ka bērnam, lai viņš varētu pilnvērtīgi un harmoniski attīstīties kā personība, jāaug ģimenes vidē, laimes, mīlestības un izpratnes atmosfērā”. Tāpat arī ANO vadlīnijas par Alternatīvo aprūpi, kas izdotas 2009. gadā, B sadaļas 22. punktā uzsver, cik būtiski ir maziem bērniem, bet jo īpaši vecumā līdz 3 gadiem, nodrošināt aprūpi ģimeniskā vidē (“*..saskaņā ar ekspertu viedokli, bērniem, jo sevišķi vecumā līdz 3 gadiem, ir jānodrošina alternatīvā aprūpe, kas ir maksimāli pietuvināta ģimeniskai videi. Izņēmumi var tikt izdarīti vienīgi gadījumos, lai novērstu brāļu un māsu šķiršanu vai arī, ja*

bērna šķiršana no ģimenes notiek ārkārtas situācijā un tikai uz ļoti ierobežotu laika brīdi, kamēr notiek ģimenes atkalapvienošana”).

Mūsu izpratnē Komisijas piedāvātā likuma redakcija neuzlabo esošo tiesisko regulējumu, jo Likuma 27.panta trešā daļa noteic, ka „Bērnām primāri tiek nodrošināta iespēja augt pie aizbildņa vai audžuģimenē”, tātad formāli jau tagad pašvaldību bāriņtiesu pienākums ir apzināt visas iespējas ievietot bērnu pie aizbildņa vai audžuģimenē.

Tādēļ, ņemot vērā augstākminēto, mēs **lūdzam Jūs rūpīgi izsvērt piedāvāto Likuma grozījumu potenciālo ietekmi uz bērniem, kurus tas skars, kā arī šādas normas diskriminējošo raksturu un neatbilstību labai cilvēktiesību piemērošanas praksei kopumā. Mēs noteikti atbalstām Saeimas deputātes Ingas Bites iesniegto priekšlikumu, kas motivētu pašvaldības attīstīt ģimenes videi pietuvinātus alternatīvus aprūpes pakalpojumus, lai līdz 2019.gada janvārim visiem bērniem bez izņēmuma, kas ir vecumā līdz 3 gadiem un kuri ir palikuši bez savas ģimenes, būtu nodrošināta aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē.**

Ar cieņu,
Latvijas Bērnu labklājības tīkla vārdā

Daiga Eiduka

Latvijas Bērnu labklājības tīkla biedru organizācijas:

Izglītības Iniciatīvu centrs
Izglītības Attīstības centrs
Nodibinājums Dardedze
Latvijas Bērnu Fonds
Latvijas Lauku Ģimenes Ārstu asociācija
Latvijas Audžuģimeņu asociācija
Latvijas Pretnabadzības tīkls (EAPN)
Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija
Latvijas Vecāku kustība
Ronald McDonalds Charities
Glābiet bērnus
Neatkarīgā Izglītības Biedrība
Alternatīvā Bērnu Aprūpes Alianse
Profesionālo Audžuģimeņu apvienība “Terēze”
Ilona Reinholde (Privātpersona)